

בגמ': דכו"ע אין דורשין תחילות וכו'.

וברש"י: דלגופי' אתא דלבעי מומחין וכו'. וברש"י (סוכה ו' ע"ב) כתב באופן אחר. דאין דורשין תחילות: פסוק הנאמר ראשון אינו לדרשא אלא למשמעו אתא ע"כ.

ובתוס' (ד"ה אין וכו') הקשו על רש"י דמסיק דכו"ע אין דורשין תחילות ור' יאשי' אמר לך א"כ נכתוב קרא אל השופט, דהא משופט לא ידעינן מומחין כמו שפירש בקונטרס עצמו, ור' יונתן לישנא דעלמא נקט כדאמרי אינשי, מאן דאית ליה דינא ליקרב לגבי דינא הרגיל ולא אצל הדיוט, לכך ביארו התוס' דה"ק, אין דורשין תחילות למניינא ואע"ג דלא איצטריך למומחין. ע"כ.

★★

ובערוך לנו על סוכה (ו' ע"ב) כתב ליישב קושיית התוס' כאן על רש"י.

ודאי אי הוי כתיב השופט ג"כ ידעינן מומחים, דמשמע השופט המיוחד שבשופטים, כדרשינן להלן בסנהדרין (י"ג ע"ב) העדה המיוחדים שבעדה, וכן דרשינן להלן (דף י"ד) ושופטיך מיוחדים שבשופטיך, רק דבלשון בני אדם לא דייקי כן, אלא אם רוצים לומר שילך לדין, אמרי ליזול גבי דינא דמשמע כלישנייהו הדין המיוחד ולא לסתם שופט שגם הדיוט בכלל, וכן קאמר קרא אלקים להשמיענו דיין מומחה המיוחד,

וממשיך בערוך לנו: ויש ראייה לפרש"י ממה שהקשו התוספות דמ"ט לא דייקינן בקרנות וטוטפת ג"כ דאין דורשין תחלות, דזה לא קשה רק לשיטת התוספות, אבל לשיטת רש"י זה א"ש דהתם ליכא מידי לומר מ"ט לא דורשין תחלות כמו גבי סנהדרין דדרשינן למומחה וכמו הכא דדרשינן לסכך וכו' עכ"ל.

★★

ובספר יבין שמועה על הליכות עולם (שער ד') מסכם הדברים:

דע שיש בזה הכלל מחלוקת בין רש"י ז"ל והתוספות, כי לדעת רש"י טעם אין דורשין תחילות הוא משום דאמרינן קרא קמא לגופי' איצטריך לדרשא, ואינו נדרש עם שאר הכתובים למנין, אבל אי לא איצטריך לגופיה, מודה רש"י

ז"ל דדורשין תחילות עם שלאחריהם, אבל לדעת התוספות ז"ל כשאנו אומרים אין דורשין תחלות, היינו אף דלא איצטריך לגופיה ע"ש,

וע"ע שם במ"ש על התוספות כאן במה שדקדקו על רש"י מפ"ק דסוכה, וגם למה לא הקשו התוס' ז"ל דקשו דברי רש"י ז"ל אהדדי, דבפ"ק דסנהדרין כאן כתב דהטעם דאין דורשין תחלות הוא משום דלגופיה איצטריך, ובפ"ק דסוכה (דף ו') כתב רש"י ז"ל חד לגופיה, דאין דורשין תחלות פסוק הנאמר ראשון אינו לדרשא אלא למשמעו אתא, יע"ש שהאריך בזה

★★

בגמ': ורבי יונתן לישנא בעלמא נקט כדאמרי אינשי וכו'.

בקו' קושט אמרי אמת בספר עיני בנימין להגאון האדר"ת ז"ל על הוריות (ה' ע"א) כתב בתו"ד: י"ל דלשיטתו קאי ר' יונתן, דלהלן (פ"ה ב') ס"ל לר' יונתן דברה תורה כלשון בני אדם, וה"נ י"ל כאן בדבריו וכו'.

דף ד' ע"א

בגמ': שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח.

האלשיך (ויקרא כג, לג) מפרש, שהרי באופן זה הסוכה היא בצורת האות ה' שבו נברא העולם (מנחות כט, ב). ודבר זה מרמז כיצד צריכים אנו להשתמש בזה העולם, שכל טוב העולם הזה נכלל בשלשה דברים שהם בני חיי ומזוני, ורמז לנו שהשתים שהם בני וחיי, טוב לגבר להשתדל ולבקש מאת ה' שיהיו לו כהלכתן גדולים וטובים, אך בשלישית, דהיינו מזונות, אפילו טפח יסתפק בו ולא יחוש להסתפק בו יותר ממעט.

בעל העוללות אפרים מפרש על פי מה שכתב הרמב"ם בשמונה פרקים, שארבע מעלות יש לאדם, והם: א. התורה והחכמה. ב. המידות. ג. הגבורה. ד. העושר. ארבעת דפנות הסוכה הם כנגד ארבע מעלות אלו, שהם מגינים על האדם מכל הרוחות. ולכן, שנים מהם צריכים להיות מחיצות גמורות כי הם כנגד התורה והחכמה, והמידות. ואילו המעלה השלישית אינה נצרכת באופן קבוע כי רק לפעמים ישתמש בה האדם להצילו מיד אנשי חמס, ולכן כנגדה יש את הדופן